

KANDIDAT

106

PRØVE

JUS2004 1 Erstatningsrett

Emnekode	JUS2004
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	14.05.2024 07:00
Sluttid	14.05.2024 13:00
Sensurfrist	04.06.2024 21:59
PDF opprettet	14.05.2024 13:30

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
i	Informasjon	Informasjon eller ressurser
1	Del I: teori (vektes 1/3 av total karakter)	Langsvar
2	Del II: praktikum (vektes 2/3 av total karakter))	Langsvar

1 Del I: teori (vektes 1/3 av total karakter)

Gi en sammenlignende fremstilling av barns eget erstatningsansvar, og foreldres erstatningsansvar for sine barn.

Skriv ditt svar her...

1. Innledende bemerkninger

1.1 Introduksjon

I den foreliggende oppgaven vil det gis en sammenlignende fremstilling av barns eget erstatningsansvar, og foreldres erstatningsansvar for sine barn. I norsk rett er det følgelig tre kumulative vilkår som må være oppfylt for at skadelidte skal ha krav på erstatning; (i) erstatningsrelevant skade, (ii) ansvarsgrunnlag, (iii) årsakssammenheng. Skaderstatningsloven (heretter skl.) lov av 13. juni 1969 er den sentrale loven for erstatningen og kodifiserer følgelig det foreliggende temaet.

Barns ansvar i skl. § 1-1 er en særegen bestemmelse for ansvarsgrunnlaget for barn. Derimot tar skl. § 1-2 sikte på å regulere foreldres ansvar ovenfor deres barn. Hovedforskjellen mellom bestemmelsene er ansvarsgrunnlaget.

1.2 Den videre fremstilling

Videre vil det ses til det legislative hensynet bak bestemmelsene (**pkt.2**), dernest vil det redegjøres for barns eget erstatningsansvar (**pkt.3**), før det redegjøres for foreldres erstatningsansvar for sine barn (**pkt.4**), etterfulgt av en sammenlignende fremstilling (**pkt.5**).

2. Legislative hensyn bak bestemmelsene

2.1 Hensynet bak skl. § 1-1

Som nevnt i innledningen er skl. § 1-1 vedrørende barns eget erstatningsansvar en utpreget særbestemmelse av den alminnelige culpanormen. Selve hensynet bak det og motivet til lovgiver er følgelig at det skal være vanskeligere å statuere et erstatningsansvar ovenfor barn enn for voksne. Dette er begrunnet i menneskers utvikling. Et voksent mennesket med lang livserfaring har mye bedre forutsetninger til å handle aktsomt, enn det barn har.

For å oppsummere er selve lovmotivet at barn skal ha et bedre rettsvern enn voksne mennesker over 18 år. Dette kan sies å være begrunnet i rimelighetshensyn. Videre kan det nevnes at en skranke med regelen er at den strider i visse tilfeller mot gjenopprettelsesprinsippet og prevensjonshensynet. Likevel er dette langt i fra sterke nok motargumenter til å overgå de rimelighetshensyn som begrunner regelen.

2.2 Hensynet bak skl. § 1-2

Hensynet bak denne rettsregelen må ses i lys av det ovennevnte. Det ville vært urimelig om barn kunne gjort hva de ville uten at det hadde noe å si ovenfor skadelidte. Det er nettopp dette som er selve hensynet bak skl. § 1-2. Den tar sikte på å ramme de tilfeller hvor barn ikke kan holdes ansvarlig. I Rt. 2003 s. 433 (Sykkel) at "Barn under skolepliktig alder kan imidlertid bare i klart ekstraordinære tilfelle pålegges ansvar".

Samtidig tar bestemmelsen sikte på å ramme de tilfeller hvor barna ikke har økonomisk bæreevne til å nedbetale erstatningen. På den måten kan man dra linjer over til pengekravsretten om at foreldrene er en form for **kausjon**ister for barnas uaktsomme eller forsettlige handlinger. Men dette krever at foreldrene har utvist uaktsomhet. På den måten blir det intet helt riktig.

3. Barns eget erstatningsansvar

3.1 Generelt

Hjemmelsgrunnlaget for barns eget erstatningsansvar er skl. § 1-1. Bestemmelsen angir at barn og ungdom "under 18 år" plikter å erstatte skade som de "volder" "forsettlig eller uaktsomt" for så vidt et finnes "rimelig" under "hensyn til alder, utvikling, utvist adferd, økonomisk evne og forholdene ellers".

Bestemmelsen gir anvisning på noen grunnvilkår, etterfulgt av en helhetsvurderingen. Bakgrunnen for helhetsvurderingen er for å styrke barns rettsstilling.

For det første er det et krav om at barnet må være "under 18 år", før det videre er et vilkår om "årsakssammenheng", jf. ordlyden "volder". Dette er kumulative vilkår som må være oppfylt for at et barn skal bli ansvarlig.

3.2 Nærmere om ansvarsgrunnlaget og helhetsvurderingen

I tillegg til de to ovennevnte vilkårene må skaden følgelig være voldt "forsettlig eller uaktsomt". Her siktes det enten til skade som er gjort med hensikt, eller skade som er gjort som følge av simpel uaktsomhet.

Uaktsomhetskravet sikter til en vurdering etter den alminnelige culpanormen hvor spørsmålet er om skadevolder "kunne og burde handlet annerledes, jf. Rt. 2003 s. 433 (Sykkel) og HR-2017-1977-A (Hårføner). Vurderingen er som utgangspunkt objektiv. De objektive momentene er ved vurderingen er (i) atferdsnormer, (ii) skadeevne, (iii) synbarhet, (iv) handlingsalternativer og (v) nytteverdi.

Likevel presiserer Høyesterett i Sykkel-dommen at det kan tas i bruk subjektive momenter. Kjelland beskriver dette som "subjektive unnskyldningsgrunner". Spesielt er det subjektive momentet *rolleforventning* noe som kan heve terskelen for at det statueres et ansvar basert på culpanorm. Dette gjelder særlig for barn, ettersom det kan forventes mindre av dem, jf. for eksempel Rt. 1988 (Rideulykke) hvor det ble bemerket av retten at rytterne var uerfaren og unge. Det kan ikke stilles like høye krav til slike.

På bakgrunn av det kan det oppsummeres med at ansvarsgrunnlaget er subjektivt. Med andre ord vil det si at det må foretas en culpavurdering med utgangspunkt i de nevnte objektive momentene, men hvor også de subjektive momentene vil spille en fremtredende rolle spesielt for barn. Dette har med rolleforventning å gjøre.

I tillegg til at bestemmelsen har inngangsvilkår legger den også opp til at rettsanvenderen må foretas en rimelighetsvurdering for om det i det hele tatt er naturlig å statuere et ansvarsgrunnlag. Momentene i denne vurderingen er blant annet "alder, utvikling, utvist adferd, økonomisk evne og forholdene ellers". En alminnelig forståelse tilsier at momentene ikke er uttømmende, jf. ordlyden "forholdene ellers".

3.3 HR-2018-1014-A

Videre er det lagt til grunn i rettspraksis at skl. § 1-1 har en side til skl. § 3-5. I dommen inntatt i HR-2018-1014-A ble det stadfestet av retten at skl. § 1-1 "må forstås slik at i alle fall barn over den kriminelle lavalder kan illegges ansvar for oppreiningserstatning."

Videre konstateres det at bestemmelsen er utformet slik at den gir den rom for fleksibilitet som er nødvendig for å være overensstemmende med lex superior, jf. Grunnloven § 104 og barnevernkonvensjonen artikkel 3.

Her ser vi igjen at det tas hensyn til barns alder og utvikling - dette er kjernen i bestemmelsen og selve lovmotivet. Dette kan utledes av avsnitt 29 hvor førstevoterende i sitt votum uttaler at "uaktsomhetskravet knytter seg til om et barn ut fra sine personlige forutsetninger kan bebreides. Uaktsomhetskravet må derfor vurderes konkret, basert på hva som det "menneskelig, sosialt og faglig er rimelig å kreve" av et barn på det aktuelle alderstrinnet".

Man ser i Rt. 2004 s. 1942 (Kinaputt) at retten også vektlegger barets utvikling og alder, selv om dette ikke hadde nevneverdig å si for uaktsomheten, ved å tenne på en skole.

4. Foreldres erstatningsansvar for sine barn

4.1 Generelt

Hjemmelsgrunnlaget for foreldres erstatningsansvar for sine barn er forankret i skl. § 1-2 (1) og (2). Det fremgår av bestemmelsens (1) at foreldre plikter å erstatte skade voldt av barn og ungdom "under 18 år", såfremt de har latt det mangle på "tilbørlig hensyn" eller "på annen måte ikke har gjort det som etter forholdene er rimelig å kreve av dem for å hindre skadeforvoldelse".

4.2 Nærmere om nr. 1.

En alminnelig språklig forståelse av bestemmelsens første ledd er at det må gjøres en aktsomhetsvurdering av foreldrene. Med andre ord tar den sikte på rimelighetsvurdering av om foreldrene har vært så aktsomme som forholdene tilsier at dem bør være.

Det er altså en culpavurdering som må foretas på foreldrenes side etter første ledd, hvor de nevnte momentene i punkt 3. gjør seg gjeldene. Rettsnavenderen må ta stilling til den konkrete sak og anvende de alminnelige culpamomentene på faktumet. Av tidsmessige årsaker vil ikke disse momentene bli vist til, se oppgave 2 for en bred redegjørelse.

Dommen inntatt i Rt. 2002 s. 1282 (Dam) er noe relevant ved denne illustrasjonen. Men her gjaldt det ikke ansvar for foreldrene, det var foreldrene som saksøkte grunneieren - poenget er at den tar opp hvilke krav som kan stilles til foreldre.

4.3 Nærmere om nr. 2.

I bestemmelsens annet ledd er det rettslig forankret at "uansett egen skyld" svarer foreldrene for skade voldt "forsettlig eller uaktsomt" av deres barn "under 18 år" som "de bor sammen med" og "har omsorgen for", med inntil 5. 000 kr for hver enkelt skadevolding.

Når det gjelder erstatningsansvaret etter bestemmelsen annet ledd, skiller det seg fra første ledd ved at det her bare er tale om et kodifisert objektivt ansvar. En alminnelig tolkning av objektivt ansvarlig er at foreldrene er ansvarlig uansett om det foreligger skyld eller ikke. Med andre ord er det ikke et krav til skyld.

Dette skiller seg også fra skl. § 1-1 som forutsetter skyld. Bakgrunnen for dette er som jeg var inne på under pkt. 2 om gjenopprettelseshensynet. Det ville vært en krenkelse av gjenopprettelseshensynet, samt rimelig- og rettferdighetsbetraktninger, dersom ikke foreldrene i det hele tatt kunne være objektivt ansvarlig for deres barns handlinger.

Videre er det lagt til grunn i juridisk teori at foreldrenes ansvar strekker seg lenger enn kr. 5 000, men da er det et vilkår om at barna må ha opptrådt "forsettlig eller uaktsomt", det vil si culpøst. Dette kan som sagt utledes av bestemmelsens første ledd, jf. Kjelland.

Oppsummert tar første ledd for seg de summer over kr. 5000 og forutsetter skyld, mens andre ledd blir foreldrene ansvarlige for deres barns handlinger uansett skyldgrad. Men det er for sistnevnte et krav om at den totale summen for den skadevoldene handling må være under kr.

5 000. Likevel er det lagt til grunn i teorien at foreldrene kan bli ansvarlige for mange ulike skadevoldende handlinger opptil kr. 5 000. Dette må også sies å kunne utledes av ordlyden.

5. Sammenlignende fremstilling

Barns erstatningsansvar forutsetter skyld og hvor det skal tas hensyn til rolleforventning. Det betyr at det er et strengere krav for å statuere et uaktsomhetsansvar for barn enn det er for foreldrene. Dette har med det subjektive momentet *rolleforventning* å gjøre. Noe som blir vektlagt i flere dommer, blant annet Sykkel-dommen.

Også i Sykkel-dommen hjemles det at "barn under skolepliktig alder kan imidlertid bare i klart ekstraordinære tilfelle pålegges ansvar". Det vil si at man skal være svært varsomme med å komme til at barn i fem-seks års alderen skal illegges ansvar. Dette er begrunnet med hensynet til bestemmelsen om at den skadevoldende handling skal ses i lys av vedkommendes utvikling.

Derimot stiller foreldrenes erstatningsansvar seg annerledes, hvor de både kan være subjektivt og objektivt ansvarlig. Det må påpekes at den subjektive skylden foreligger bare når barns handlinger skyldes foreldrenes uaktsomhet. Det vil si at barnas handling skyldes foreldrenes uaktsomhet og oppstiller et krav om årsakssammenheng. Den subjektive erstatningsansvaret gjelder for kr. 5000 og oppover, mens den objektive gjelder alle skadevoldende handlinger barn gjør for kr. 5000 og nedover.

Ord: 1694

2 Del II: praktikum (vektes 2/3 av total karakter)

Drøft og avgjør alle erstatningsrettslige spørsmål utenfor kontrakt som faktum foranlediger, så vel prinsipale som subsidiære. *Kjøpsrettslige problemstillinger skal ikke drøftes.*

Skriv ditt svar her

Oppgaven reiser i det følgende rettslige spørsmål vedrørende en tvist.

Tvist 1.

Tvistens parter er Kari Ås på den ene siden og Marte Kirkerud på den andre siden.

Marte fremmet et deliktskrav, og krevde erstattet de ulike tapene hun hadde lidt. Kari tok til motmæle og bestred kravet.

Det overordnede spørsmålet er om Marte har krav på erstatning.

I norsk rett fremgår det av en langvarig og ensartet rettspraksis, at det er tre kumulative vilkår som må være oppfylt for at skadelidte skal ha krav på erstatning; (i) erstatningsrelevant skade, (ii) ansvarsgrunnlag og (iii) årsakssammenheng.

Det er på det rene at det er snakk om skader som har ført til et økonomisk tap på totalt kr. 100 000, og i så måte nyter erstatningsrettslig vern, jf. skl. §§ 3-1 og 4-1.

Således må det ses til om det foreligger ansvarsgrunnlag.

Marte anfører at det foreligger uaktsomhet. På bakgrunn av det anses det relevante ansvarsgrunnlaget for å være culpanormen.

I norsk rett er det alminnelige ansvarsgrunnlaget culpanormen, og normen er utviklet gjennom rettspraksis i samspill med juridisk teori. Culpanormen er ulovfestet og beskrives også som uaktsomhetsansvaret. Med andre ord innebærer det et krav om bebreidelse.

Culpavurderingen baserer seg på om skadevolder "kunne og burde handlet annerledes", jf. Rt. 2003 s. 433 (Sykkel) og HR-2017-1977-A (Hårføner) avsnitt 47.

Spørsmålet blir således om Kari "kunne og burde handlet annerledes".

Hovedregelen og utgangspunktet er følgelig at aktsomhetsnormen er "objektivisert", jf. avsnitt 40. Gjennomgående rettspraksis illustrer at det er fem objektive momenter som skal vurderes; (i) atferdsnormer, (ii) skadeevne, (iii) synbarhet, (iv) handlingsalternativer og (v) nytteverdien.

I de tilfeller hvor atferdsnormer finnes, anses det for å være det naturlige utgangspunktet for culpavurderingen, jf. HR-2019-318-A (RIB) avsnitt 40.

Kjelland hevder at ordlyden atferdsnormer både er ment å ramme forskrifter, private bransjenormer og sedvane eller etablert praksis. Dette er overensstemmelse med rettspraksis, jf. RIB-dommen og Rt. 1987 s. 1346 (Skibakke).

Videre oppstiller rettspraksis og Kjelland et krav om at atferdsnormen må være anvendelig, den må ha som formål å verne den skadde interesse, jf. Rt. 1966 s. 405 (Hunde på Nordrehov) og skadelidte må kunne påberope seg den, jf. Rt. 2000 s. 253 (Asfaltkant).

I vår sak er det kjøpslovens regler og sedvane som har overføringsverdi. Det fremkommer av sakens faktum at Kari ikke hadde opplyst Marte om alle de relevante opplysningene for mikrobølgeovnen. En alminnelig forståelse tilsier at dette strider mot selgers opplysningsplikt.

Likevel strekker ikke selgers opplysningsplikt seg ubegrenset. Kjøpers undersøkelsesplikt er begrensning av nevnte plikt og i herværende sak hevder Kari at hun hadde advart Marte ved overleveringen om at hun ikke kunne innestå for standarden på salgstidspunktet, og i ettertid gitt et varsel om at den kunne ha feil og være brannfarlig. Dette trekker følgelig i retning av at det ikke foreligger brudd på atferdsnormer.

På den annen side skrøt Kari av mikrobølgeovnen ved salget, og uttrykte at "den var blitt brukt, men veldig lite - den er så god som ny". Dette trekker i vesentlig retning av at Marte ikke hadde noen grunner for å undersøke tingen, samt at mikrobølgeovnen ikke svarer til opplysninger som Marte ga.

Etter en konkret vurdering konstateres det at Kari har overholdt sin opplysningsplikt og foretatt en viss form for ansvarsfraskrivelse etter kjøpslovens regler. Sett i lys av det kan det ikke konstateres at det foreligger brudd på lover og regler eller sedvane.

Oppsummert foreligger det ikke brudd på atferdsnormer.

At det ikke foreligger atferdsnormer eller brudd på slike, er ikke i seg selv diskulperende, jf. Rt. 2002 s. 1283 (Dam). Med andre ord må det likevel foretas en helhetsvurdering av hvorvidt Kari har opptrådt uaktsomt.

Videre er det sentrale for vurderingen handlingens/unnlåtelsen "skadeevne". Ved denne vurderingen inngår både "risikoen for skade omfanget av den potensielle skaden. Jo større sannsynlighet det er for skade - skaderisikoen - eller jo større den potensielle skaden er, jo større forsiktighet kreves", jf. Hårføner-saken avsnitt 47.

Det ses først til sannsynligheten for skade.

I rettspraksis er det stadfestet at det skal tas utgangspunkt i statistiske opplysninger, jf. Rt. 1974 s. 41 (Stige). Der slike ikke finnes må vurderingen baseres på alminnelige erfaringssetninger, jf. Sykkel-dommen.

Overført til vår sak finnes ikke slike statistiske opplysninger, og vurderingen må følgelig gjøres ut i fra alminnelige erfaringssetninger.

På den ene siden kan det argumenteres for at sannsynligheten for skade ikke er særlig stor, ettersom slike elektriske produkter skal tåle alminnelig bruk.

På den annen side var det snakk om en billig mikro uten verken grill- eller airfryer-funksjon. At dette ikke blir opplyst om ved kjøpet trekker i retning av at sannsynligheten for skade er stor, ettersom at det er lite som skal til for at kjøper bruker mikroen feil.

Det sistnevnte må videre sies å underbygges av at Marte heller ikke fikk instruksjonsmalen. Forståelsen er følgelig begrunnet i at det er en stor sannsynlighet for skade, dersom mikroen

ikke blir brukt etter dens hensikt.

Samtidig kunne Marte søke opp mikroen på nettet - dette trekker følgelig i retning av at mikroen kunne bli brukt rettsmessig og at sannsynligheten for skade dermed ikke var særlig stor. Likevel kan det argumenteres for dette ikke var særlig enkelt, da Marte ikke fikk med kvitteringen eller esken.

Sannsynligheten for skade må derfor sies å være stor, ettersom det ikke er blitt opplyst om dens funksjoner eller at Marte hadde noen gode forutsetninger for å søke den opp på nettet.

Det neste som ses til er skadeomfanget.

Dommen inntatt i Rt. 1967 s. 697 (Lier) er av interesse. Saken gjaldt spørsmål om erstatning på subjektivt grunnlag. I den forbindelse kom førstevoterende Bendiksby med noen sentrale bemerkelser i sitt votum. Det ble uttalt at dersom den skadevoldende handling kunne føre med seg "betydelige faremomenter for folks (...) helsetilstand" trekker det i vesentlig retning av at skadeomfanget er stort.

I herværende sak fremgår det av sakens faktum at Marte besvimte, samt fikk noen skader på hendene. Sett i lys av Lier-dommen trekker dette momentet således i retning av at skadeomfanget ikke er særlig stort.

På den annen side kommer det eksplisitt frem at det bare var flaks at omfanget av skaden ikke ble større, jf. ordlyden "Til alt hell". Bakgrunnen for forståelsen er at dersom ovnen ikke hadde blitt dratt ut av støpslet i fallet, kunne det ført til betydelige skader for Martes helsetilstand.

Det sistnevnte må tillegges ytterligere vekt, ettersom det oppstod flammer og kjøkkenet stod i brann. Brann på kjøkken kan medføre store konsekvenser, da det fort kan føre til spredning spredning som vil påføre betydelige faremomenter for folks helsetilstand.

Således er det klart at skadeomfanget var stort, da Marte i værste fall kunne dødd.

På bakgrunn av at skaderisikoen er nevneverdig, og at skadeomfanget var stort, trekker momentet skadeevne i retning av at Kari "kunne og burde handlet annerledes".

Videre ses det til skadens "synbarhet", jf. Rt. 2005 s. 1714 (Verandarekkverk).

Synbarhet har to sider ved seg. Det er både et vilkår og et moment. Bakgrunnen for dette er at dersom skaden ikke var synbar, kunne det heller ikke vært handlet annerledes, jf. Rt. 1973 s. 1364 (Ubåt). Samtidig visst skaden var synbar er det et moment som trekker i retning av at skadevolder "kunne og burde handlet annerledes", jf. Kjelland.

Videre er det lagt til grunn i rettspraksis at synbarhetsmomentet ofte blir et spørsmål om påregneligheten av skaden, jf. Rt. 1996 s. 1384.

På den ene siden kan det argumenteres for at skaden ikke var synbar for skadevolder, da hennes ektemann (Peder Ås) hadde unnlatt å opplyse hun om problemene ved mikroen før salget av den.

På den annen side var skaden påregnelig for Kari før den skadevoldende unnlattelsen inntraff. Dette forholdet trekker i vesentlig retning av at Kari "kunne og burde handlet annerledes".

Det kan argumenteres for at skaden ikke var påregnelig for Kari, da hun ikke var klar over at Marte ikke skulle bruke mikroen i overensstemmelse med det den var skikket til.

Likevel legges det avgjørende vekt på at Kari "kunne og burde handlet annerledes", da hun som selger kunne sjekket instruksjonsmanualen og opplyst om hva mikroen skal brukes til. Det faktum at hun unnlot det trekker i retning av at en skade inntreffer er påregnelig.

Et annet aspekt som kaster lys over saken er at mikroen hadde et gammelt svimerket fra da Peder hadde brukt den og det var "godt synlig inne i ovnen". Det kan argumenteres for at dette trekker i retning av at en potensiell skade var både påregnelig og synbar for Kari.

På bakgrunn av det ovennevnte konstateres det at skaden var påregnelig for Kari og i så måte synbar. Momentet trekker dermed i retning av at Kari har opptrådt culpøst og at hun således "kunne og burde handlet annerledes".

Det neste som vurderes er om det forelå "handlingsalternativer", jf. Hårføner-saken avsnitt 47.

I juridisk teori er det lagt til grunn at jo større skadeevnen er, og jo mer synbart skaden var, destod strengere krav stilles det til at skadevoldende skulle gjennomføre preventive handlingsalternativer. Dette illustrerer culpamomentenes indre sammenheng, jf. Kjelland.

Overført til vår sak har skaden en relativt stor skadeevne, samt at den var synbar for Marte. Således peker følgende forhold i retning av at det stilles strengere krav til gjennomføring av preventive handlingsalternativer.

Det er lagt til grunn i rettspraksis at handlingsalternativene må være "effektive", jf. Rt. 1980 s. 1272 (Vegskrent).

I herværende sak hadde Kari flere "effektive" handlingsalternativer. Hun kunne for det første forhørt seg med sin ektefelle om bakgrunnen for at han kjøpte en ny mikro, og hvorfor den gamle stod i boden.

Det fremkommer jo av sakens faktum at hun "stusset" over hvorfor mikroen stod i boden. I lys av momentenes indre sammenheng skulle hun helt klart forhørt seg med Peder.

For det andre kunne Kari selv sjekket instruksjonsmalen om hvilke egenskaper mikroen har, og i så måte advart Marte om bruken av den. Dette må betraktes som et meget "effektivt handlingsalternativ" for å avverge skade. Det ville også kunne blitt gjort "uten nevneverdige omkostninger", jf. Rt. 2000 s. 1991 (Alpinbakke I).

Kari kunne for det tredje selv dratt til Marte å informert hun om bruken av mikroen, da hun fikk høre om episoden som hadde skjedd med Peder. Det faktum at hun ikke orket å bry seg trekker i vesentlig retning av at hun "kunne og burde handlet annerledes".

Videre er et annet nevneverdig moment at hun hadde "god tid til å områ seg", jf. Rt. 2011 s. 991 (Ulmebrann) avsnitt 28. Hun lot være å gi beskjed samme dag som hun fikk vite episoden med Peder. Det gikk hele to dager før Kari ga Marte beskjed på Whatsapp.

Oppsummert trekker handlingsalternativer i vesentlig retning av at Marte har opptrådt culpøst, da dem var effektive i tråd med at hun hadde god tid til å områ seg.

Det siste momentet som ses til er handlingens "nytteverdi", jf. blant annet Rt. 2004 s. 2015 (Høydehopp) avsnitt 44 og Rt. 2004 s. 1942 (Kinaputt) avsnitt 34.

I den foreliggende saken kan det på den ene siden sies at hensikten bak den skadevoldende unnlåtelsen var for at Kari ønsket å kvitte seg med gamle ting. Det er dermed ikke snakk om en slik ufornuftig handling uten noe nytteverdi slik som i Kinaputt-saken.

Anførselen til Marte vedrørende at Kari hadde prøvd å lure henne må sies å ha noe verdi. Forståelsen er følgelig begrunnet i det faktum at Kari blåste i Peders bekymringer rundt mikroen og uttrykte at "det måtte være Martes eget problem hvis hun ikke sjekket dette nøyere når hun kjøpte noe brukt på nett av en ukjent person".

Samtidig må det nevnes at utgangspunktet for den skadevoldende unnlåtelse var ikke bedrageri, og herværende sak skiller seg kraftig fra Kinaputt-saken hvor Høyesterett kom til at den 15-årige gutten som forårsaket skolebrannen var gjort med grov uaktsomhet - selv i lys av hans alder. Følede momente svekker anførselen til Marte.

På bakgrunn av det kan ikke handlingens nytteverdi sies å trekke i nevneverdig retning av at Kari "kunne og burde handlet annerledes". Bakgrunnen for dette var at unnlåtelsen som utgangspunkt ikke var med formål å lure Marte.

Etter en konkret helhetsvurdering av de objektive momentene kan det se ut til at Kari har opptrådt culpøst, ettersom hun "kunne og burde handlet annerledes". Det avgjørende er at skadeevnen er stor, samt at skaden var både synbar og at det forelå klare handlingsalternativer som kunne effektivt forhindre skaden.

Videre anfører Kari at Marte var selv å bebreide for det som har skjedd. Kari mente at hun måtte være fri for ansvar.

I juridisk teori er det blitt lagt til grunn at skadevolder kan fritas fra ansvar gjennom de subjektive momentene. På bakgrunn av det kaller han de for "subjektive unnskyldningsgrunner", jf. Kjelland.

Høyesterett har også lagt til grunn en slik praksis hvor de subjektive momentene kan fritas skadevolder fra ansvar, jf. Sykkel-dommen avsnitt 35.

Det er lagt til grunn i juridisk teori at det er en høy terskel for at de subjektive unnskyldningsgrunnen skal fritas skadevolder for ansvar.

Således beror den rettslige vurderingen på hvorvidt Marte har eksponert seg for en slik risiko, at det vil være unaturlig å konstatere at det foreligger et uaktsomhetsansvar for Kari.

Alpinbakke I-dommen er relevant. Saken gjaldt spørsmålet om krav på erstatning for personskade oppstått i en preparert bakke for alpinkyøring i fjellet. Førstevoterende Gussgard med tilslutning av de øvrige dommerne sluttet seg til at skadelidte fikk erstatning, men at den måtte reduseres med en tredjedel, da hun selv var noe å bebreide for skaden.

I den sammenheng uttaler dommer Gussgard at skadelidte var klar over at det var vanskelig å se terrengforholdene, og at dette i seg selv tilsa "økt aktsomhet, ved særlig å avpasse farten etter forholdene og egne ferdigheter.", jf. s. 1996.

Overført til vår sak anfører Kari at Marte var å bebreide da hun gikk fra mikroen i nærmere 10 minutter første gang hun prøvde den på maks effekt, samtidig som hun hadde kjent en "merkelig brent lukt" etter eget utsagn.

På den ene siden må anførselen tillegges nevneverdig vekt, ettersom en alminnelig forståelse tilsier at når man kjenner en merkelig lukt bør man ikke prøve å maksimere den elektriske varen. En brent lukt er ofte en indikasjon på at noe ikke er som det skal.

På den andre siden kan det følgelig argumenteres for at anførselen ikke kan tillegges alt for mye vekt, da en brent lukt ikke alltid indikerer at det er en teknisk svikt. Det kan også indikere at maten var i mikroen for lenge.

Således må det konstateres at lukten isolert sett ikke overskrider terskelen for bebreidelse. Samtidig tilsier en naturlig forståelse at det ikke er lurt å gå i fra en mikro i 10 minutter uten tilsyn som lukter brent.

Likevel skal en mikro som fungerer etter sin hensikt tåle å stå 10 minutter uten å starte en brann. Dette trekker i vesentlig retning av at Marte ikke er å bebreide.

Videre la Kari til at ulykken ville vært unngått dersom Marte ikke uaktsomt unnlot å følge med på mobilen sin.

På den ene siden er Marte noe å bebreide for ulykken, ettersom Kari sendte meldingen klokka 12. på mandag, og ulykken skjedde kl. 17 samme dag. Ved å sette mobilen i flymodus over lang tid, er det reelt sett det samme som å slå den av, og dette trekker dermed i retning av at Marte selv er å bebreide for det som skjedde.

På den annen side hadde Kari utsatt Marte for dødsfare, fordi hun var redd for at Marte ville heve kjøpet. Samtidig som Marte var i god tro om at mikroen funkete etter sin hensikt trekker i retning av at hun ikke selv er å bebreide, slik at Kari blir fritatt for ansvar.

Samtidig er en naturlig tolkning av faktum at det var en ren tilfeldighet at Marte ikke ble skadet tidligere, da hun lørdag-søndag bare brukte mikroen til å varme opp krus med varmt drikke.

Sett i lys av den høye terskelen for at de subjektive momentene skal virke unnskyldende for skadevolder, og det faktum at det bare var en ren tilfeldighet at Marte ikke brukte mikroen til å varme mat tidligere trekker i retning av at det vil være urimelig å frita Kari for ansvar.

Et helt sentralt moment er at Marte kastet en mugge med vann på mikroen som førte til at hun fikk elektrisk støt. Dette trekker i vesentlig retning av at hun er å bebreide.

Det sistnevnte kan spesielt ses i lys av at Karis uttalelser vedrørende "[mikroen] måtte være Martes eget problem".

Også gjenoppsettshensynet og alminnelige risikobetraktninger trekker i retning av at det vil være urimelig om de subjektive unnskyldningsgrunnene skal frita Kari for ansvar.

Etter en konkret helhetsvurdering taler de beste grunner for at Kari "kunne og burde handlet annerledes", og at de subjektive unnskyldningsgrunnene ikke er anvendelig i vår sak til å frita hun for ansvar. Det avgjørende er at Martes eksponering for risiko ikke er stor nok, for at det skal anses rimelig at Kari ikke bærer ansvaret etter culpanormen for skadene til Marte.

Oppsummert er vilkåret ansvarsgrunnlag oppfylt etter den alminnelige culpanormen.

Delkonklusjonen er at det foreligger ansvarsgrunnlag.

I tillegg anførte Kari, at det ikke var årsakssammenheng her.

Det neste vurderingstemaet er hvorvidt det foreligger årsakssammenheng mellom ansvarsgrunnlaget og skaden.

Vilkåret årsakssammenheng har følgelig to sider; (i) faktisk årsakssammenheng og (ii) rettslig årsakssammenheng. Det vil først ses til om det foreligger faktisk, dernest rettslig.

Den presiserte problemstillingen er om det foreligger faktisk årsakssammenheng.

Av en langvarig og sammenstemt rettspraksis kan det utledes at faktisk årsakssammenheng knytter seg i all hovedsak til betingelseslæren. Dette kan blant annet utledes av Rt. 1992 s. 64 (P-pille) hvor Høyesterett stadfester at handlingen eller unnlatelsen må være en "nødvendig betingelse" for at skaden inntreffer, jf. s. 69. Dommen er å anse som det klare prejudikatet for betingelseslæren.

En alminnelig forståelse tilsier at det må foretas en differansebetraktning.

I herværende sak er det på det rene at skaden er betinget av Kari sin unnlatelse om å opplyse om funksjonene ved mikroen. Synspunktet er begrunnet i det faktum at saken indikerer at dersom Kari hypotetisk hadde formidlet Marte om funksjonene ved mikroen ville ikke skaden ha oppstått. Ettersom Marte enten ville latt være å kjøpe den, eller å ikke brukt den til å varme opp frossen mat, slik som torsk og grønnsaker.

Oppsummert legges det til grunn at det foreligger faktisk årsakssammenheng.

Betingelseslæren har følgelig to hovedmekanismer som avgrenser denne læren i de tilfeller hvor det foreligger samvirkende årsaker slik som her; (i) uvesentlighetslæren og (ii) adekvanslæren.

De to ovennevnte er rettslige begrensninger av betingelseslæren og går dermed under rettslig årsakssammenheng.

Hensynet bak lærene er å avgrense et mulig erstatningsansvar hvor det vil være urimelig. Rettspraksis illustrerer at uvesentlighetslæren har en relativt liten innflytelse ved siden av adekvanslæren, jf. juridisk teori "Erstatningsrett før eksamen".

Uvesentlighetslæren har kommet til uttrykk blant annet gjennom P-pille saken. I vår sak er det på det rene at unnlatelsen til Kari ikke var så "uvesentlig" at det er urimelig å knytte ansvar til den.

Således er det springende punkt hvorvidt adekvanslæren begrenser erstatningsansvaret.

Læren om adekvans har bred tilslutning i rettspraksis og blir gjerne formulert som at erstatningsansvaret avgrenses mot skade som er "en så upåregnelig, fjern og avledet følge av den skadevoldende handling at det ikke er rimelig å knytte ansvar til den", jf. Rt. 2007 s. 172 (Schizofreni). Dette er videre fulgt opp og stadfestet i den nyere dommen HR-2023-1108-A avsnitt 33.

Ved denne vurderingen er det spesielt påregnelighetskriteriet og nærhetskriteriet som er det sentrale. Begrepet påregnelig brukes om hvilke skader som "faktisk eller erfaringsmessig kan forventes", mens nærhetskriteriet knytter seg til den "rettslige avgrensningen av ansvarets rekkevidde", jf. HR-2023-1108-A avsnitt 33.

I juridisk teori er det lagt til grunn at hvor mer upåregnelig en skade er, desto strengere blir kravet til nærhet. Dette illustrerer momentenes indre sammenheng, jf. Hagstrøm. Også rimelighetsbetraktninger må sies støtte opp under en slik forståelse.

Kari anførte at under enhver omstendighet var flere av tapene upåregnelige.

På den ene siden kan det argumenteres for at det ikke var påregnelig for Kari at salget av mikroen skulle føre til at Marte skulle ende med en totalskade på kr. 100 000. Bakgrunnen for dette er at det eneste elementet som fikk Kari til å stusse over mikroen ved kjøpstidspunktet, var at hun fant mikroen i boden.

På den annen side kan det argumenteres for at en defekt mikrobølgeovn har et stort skadeevne og at det dermed er påregnelig at det kan føre til betydelig skader, slik som faktum indikerer i vår sak.

Det sistnevnte kan videre ses i lys av at Kari selv valgte å sende melding om at mikroen var "brannfarlig". Følgende moment må tillegges vesentlig vekt å taler betydelig mot at skadene var inadekvat. Alle de ulike skadene som skjedde er ikke totalt upåregnelige dersom en brann først oppstår, og det kan lett forekomme ved en defekt mikro. På den annen side var noen av skadene sekundære, og i så måte en indirekte følge.

Samtidig kan det argumenteres for at det ikke var påregnelig for Kari at en defekt mikro skal føre til at Marte får elektrisk støt, ettersom en naturlig forståelse tilsier at det krever noen aktive handlinger fra Marte også, slik som i nærværende sak.

Et annet aspekt som er av relevans, er følgelig at skadene av kjøkkenbenken var en noe direkte følge av den skadevoldende unnlåtelsen. Dette skiller seg dermed noe i fra Schizofreni-saken hvor retten blant annet vektla at det var tale om en "indirekte" skadefølge som utviklet seg over tid. Samtidig var det Martes egne handling som førte til at hun fikk et elektrisk støt. Dette trekker i retning av at unnlåtelsen bare er å kategorisere som "indirekte".

Kari anførte videre at Marte hadde brukt mikroen flere ganger på lørdag uten problemer, og det samme hadde Peder gjort året før. Kanskje hadde Marte brukt ovnen feil? Risikoen for feil bruk og tilfeldigheter måtte være Martes.

Dommen inntatt i Rt. 1973 s. 1268 (Flymanøver) er av interesse. Saken gjaldt et fly som ved uaktsomhet brøt en kraftledning, og hvor et meget stort antall abonnenter ble uten strøm. Det var med andre ord snakk om tredjemannspartstap. Høyesterett kom til at "nødvendig nærhet i årsaksforhold ikke forelå", jf. sammendrag.

Det interessante med dommen for vår sak, er at retten blant annet la vekt på "risikobetraktning", jf. s 1273. Det er jo nettopp det Kari anfører. Også konkret rimelighet kan legges vekt på ved en adekvansvurdering, jf. Rt. 2004 s. 675 (Agurkpinne) avsnitt 69.

Tapet pålydende kr. 30 000 - inntektstap

I den foreliggende saken kan det helt klart argumenteres for at Marte er nærmest til å bære risikoen, da hun gjorde "idiotiske ting i panikk", som å kaste vann på et brennende elektrisk

apparat.

Det vil være noe urimelig om Kari skal bære risikoen for at Marte velger å kaste vann på et elektrisk apparat. En alminnelig forståelse tilsier at unnlatelsen til Kari er for fjern og avledet fra skaden til Marte når det gjelder tapet vedrørende inntektstapet. Marte må selv bære risikoen av sin handling, da det vil være urimelig å illegge Kari et eventuelt ansvar for denne handling.

Det sistnevnte kan spesielt ses i lys av at Marte selv hadde latt være å sjekke mobilen.

Tapet pålydende kr. 30 000 - parkettgulv og tapet pålydende kr. 5 000 for merutgifter

Også det økonomiske tapet til merutgiftene og parkettgulvet kan argumenteres for at er for fjernt og avledet, samt lite påregnelig, ettersom det er en indirekte følge av unnlatelsen.

Likevel på den annen side har vilkåret "fjernt og avledet" en side til tidsmomentet. Sett i lys av at all skaden skjedde på noen få sekunder trekker det klart i retning av at det ikke er en for fjernt og avledet.

På den annen side igjen kan risikobetraktninger tilsi at Marte selv bør bære det økonomiske tapet, ettersom hun kastet vann på et elektrisk apparat. Samtidig hadde hun ikke god tid til på områ seg på. Dette trekker sterkt i retning av at Kari er nærmest å bære risikoen.

Tapet pålydende kr. 35 000 - kjøkkenbenken

Samtidig kan ikke kjøkkenbenken anses for å være for "fjern og avledet" eller å være "upåregnelig", ettersom Kari selv opplyste om at mikroen kan være brannfarlig. I lys av at en mikro som regel står på en kjøkkenbenk trekker risikobetraktninger klart i retning av at det er Kari som bære det tapet, og at adekvanslæren ikke begrenser dette tapet.

Etter en konkret helhetsvurdering taler de beste grunner for at tapene vedrørende inntektstap, parkettgulv og merutgifter er inadequate. Det avgjørende for inntektstapet er risikobetraktninger, ettersom Marte selv valgte å kaste vann mot et elektrisk apparat, samt eksponere seg for risiko i form av å gå fra en mikro som lukter brent i 10 minutter. Merutgiftene og parkettgulvet er sekundærskader og for indirekte til at de kan anses adequate. Spesielt i lys av Martes eksponering av risiko. Kjøkkenbenken er likevel å anse adekvat, da det både er påregnelig, samt at det er den direkte skaden. Tidsmomentet trekker også i retning av at nærhetskriteriet er oppfylt.

Oppsummert foreligger det faktisk årsakssammenheng, samt rettslig årsakssammenheng for tapet vedrørende kjøkkenbenken pålydende kr. 35 000. Resterende tap blir å anse som inadequate.

På bakgrunn av det foreligger bare de tre kumulative erstatningsvilkårene for tapet av kjøkkenbenken. Det er dette tapet Marte kan kreve erstattet. Resterende tap kan Marte ikke kreves erstattet, da hun selv har bidratt for mye - risikoeksponering, slik at dem ikke står i en nær nok sammenheng med den skadevoldende unnlatelsen.

Konklusjonen er at Marte kan kreve kr. 35 000 i erstatning for kjøkkenbenken.

Den videre drøftelsen vil bli foretatt subsidiært, lagt til grunn at Marte fikk medhold i hele sitt erstatningskrav på kr. 100 000.

Kari anførte subsidiært at Martes unnlatelse av å sjekke mobilen i hvert fall måtte begrunne en reduksjon av erstatningsbeløpet.

Det overordnede spørsmålet er om erstatningen kan settes ned som følge av medvirkning.

Hovedregelen i norsk rett er full erstatning, jf. skl. §§ 3-1 og 4-1.

Hjemmelsgrunnlaget er skl. § 5-1. Bestemmelsen angir at dersom den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren har "medvirket til skaden" ved "egen skyld", kan erstatningen settes ned eller falle bort så vidt det er "rimelig" når den tar hensyn til "atferden, og dens betydning for at skaden skjedde", "omfanget av skaden" og "forholdende ellers".

Medvirkningsbestemmelsen er et "utslag av alminnelige rettsprinsipper, som også gjør seg gjeldende der ansvarsgrunnlaget følger av særlovgivning", jf. HR-2018-872-A (Femund sitje) avsnitt 78.

Hensynet bak bestemmelsen er alminnelige risikobetraktninger, samt prevensjon. Bestemmelsen oppstiller to inngangsvilkår, etterfulgt av en helhetsvurdering, jf. ordlyden "kan".

Det første som må vurderes er "egen skyld".

Ordlyden er klar og taler for at skadelidte må være å bebreide. Med andre ord tilsier det at det må foretas en uaktsomhetsvurdering.

Forarbeidene og rettspraksis bekrefter dette å legger til grunn at det skal foretas en omvendt culpavurdering, jf. Ot.prp.nr.75 (1983-84) s. 35 og Rt. 2015 s. 606 avsnitt 38. Samtidig som nevnte forarbeid også stadfester at bestemmelsen er ment som en snever unntaksregelen. Hensynet bak dette er å ivareta skadelidtes interesser.

I juridisk teori er det lagt til grunn at det er de samme momentene som gjøres gjeldene, med unntak av atferdsnormer, da de ofte ikke finnes.

Det er på det rene at det foreligger "egen skyld", jf. drøftelsen ovenfor og ettersom vilkåret bare krever simpel uaktsomhet, jf. forarbeidene, samt at Marte "medvirket til skaden" (lagt til grunn i Rt. 1997 s. 883 at det er det alminnelige årsakskravet det siktes til), ettersom skaden ikke hadde skjedd dersom Marte hadde sjekket telefonen.

Det springende punkt er om det er "rimelig" å redusere erstatningen.

Ordlyden er klar og inviterer til en konkret rimelighetsvurdering. Det er sikker rett at både skadelidtes og skadevolders forhold er av betydning ved vurderingen

Momentene som skal vektlegges i vurderingen er "atferden, og dens betydning for at skaden skjedde", "omfanget av skaden" og "forholdende ellers". Det er på det rene at listen ikke er ment uttømmende, jf. ordlyden "forholdende ellers" samt juridisk teori.

I Rt. 2015 s. 606 (Togklatrer) stadfestet retten med henvisning til Ot.prp.nr.75 (1983-1984) s. 35 at et sentralt moment i vurderingen er "graden av skyld" på skadelidtes side, jf. avsnitt 41.

I herværende sak må "atferden, og dens betydning for at skaden skjedde" til Marte sies å trekke klart i retning av at det er "rimelig" å redusere erstatningen. Bakgrunnen for denne forståelsen er at Marte først unnlot å sjekke telefonen over en lang tidsperiode, og for det andre selv hadde en stor innvirkning på skadene.

Marte må dermed sies å ha en stor grad av skyld for at skaden skjedde. Dette trekker i vesentlig retning av at det er "rimelig" å redusere erstatningen.

På den annen side hadde også Kari utvist klar uaktsomhet, spesielt ved å ikke opplyse om relevante forhold i tide. Dette trekker i motsatt retning, altså at det ikke er "rimelig" å redusere erstatningen.

Videre må det argumenteres for at når Marte kjente at det begynte å lukte brent, burde det ringt noen bjeller, og hun burde derfor ikke gått fra mikroen i over 10 minutter. Dommen inntatt i Rt. 2000 s. 1991 (Alpinbakke I) har dermed betydelig overføringsverdi til saken vår, hvor retten konkluderte med en nedjustering av erstatningen til en tredjedel. Konklusjonen var begrunnet i at skadeldite ikke hadde utvist den uaktsomhet som forholdene foranlediget til.

Når det gjelder momentet "omfanget av skaden" kan det på den ene siden sies å trekke i retning av at det ikke vil være "rimelig" å nedjustere erstatningen, ettersom hun led et økonomisk tap på kr. 100 000. Det må anses for å være av betydelig verdi.

Samtidig skiller saken vår seg betydelig fra Rt. 2005 s. 887 (Bilbelte) hvor retten la avgjørende vekt på at "Ulykken rammet A hardt i meget ung alder. Hun har totalt fått endret sine livsvilkår. Hun er kraftig redusert psykisk. Hun er 100 prosent uføretrygdhet", jf. avsnitt 38.

I vår sak var det følgelig snakk om å være borte fra arbeid i to uker, uten noen varig mén. Momentet må anses tungtveiende å trekke i vesentlig retning av at det er "rimelig" å redusere erstatningen.

Vedrørende momentet "forholdene eller" må rimelighets- og rettferdighetshensyn sies å trekke i retning av at det er naturlig at Marte bærer noe av ansvaret. Forståelsen er begrunnet i det faktum at hun unnlot å sjekke telefonen over lang tid, i tråd med at Kari ønsket å formidle at mikroen kunne være brannfarlig.

Marte har med andre ord opptrådt på en slik måte at hun er noe å bebreide for skaden, og det er i så måte rimelig at hun bærer noe av risikoen.

Etter en konkret helhetsvurdering taler de beste grunner for at det er "rimelig" å nedjustere erstatningen. Det avgjørende er Martes atferd i tråd med dens betydning for at skaden skjedde.

Høyesterettspraksis illustrerer at erstatningen settes ned i brøkdeler, enten 1/2, 1/3, 1/4 eller 1/5. Dette er utpreget skjønnsmessig og vil følgelig ikke bli tatt stilling til i nærværende sak.

Den subsidiære konklusjonen er at erstatningen kan reduseres som følge av medvirkning.

Den videre drøftelsen vil bli foretatt atter subsidiært, lagt til grunn at Kari ikke fikk medhold at erstatningen skal reduseres som følge av medvirkning.

Atter subsidiært anførte Kari at beløpet måtte reduseres, fordi det i dette tilfellet ville være mer rimelig at Marte selv tok tapet.

Det overordnede spørsmålet er om erstatningen kan lempes.

Hovedregelen i norsk rett er full erstatning, jf. skl. §§ 3-1 og 4-1.

Lempingsregelen er rettslig hjemlet i skl. § 5-2. Det følger av bestemmelsen at erstatningsansvaret kan lempes når retten under hensyn til "skadens størrelse, den ansvarliges bæreevne, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter, skyldforhold og forholdene ellers" finner at ansvaret virker "urimelig tyngende". Det samme gjelder når det i "særlige tilfeller" er "rimelig" at den skadelidte helt eller delvis bærer skaden.

Bestemmelsen er en snever unntaksregel og er et utslag av et alminnelig prinsipp, jf. Femund sitje-dommen. Videre er det lagt til grunn i teorien at bestemmelsen skal anses som en sikkerhetsventil for de urimelige tilfellene.

I rettspraksis er det lagt til grunn at spørsmålet om lemping kommer inn etter man har vurdert medvirkning. Dette illustrerer hvordan bestemmelsene henger sammen, jf. HR-2022-2068-A.

Drøftelsen vil gjøres etter annet punktum, ettersom Kari anfører at det vil være "rimelig" at Marte bærer noe av tapet. Likevel er det lagt til grunn i juridisk teori at det er de samme momentene som må vurderes.

Således beror det rettslige spørsmålet på om det vil være "rimelig" at Marte bærer noe av skaden.

Ordlyden "særlige tilfelle" gir anvisning på at terskelen er høy. Dette er i overensstemmelse med rettspraksis og forarbeidene som beskriver lempingsregelen som en snever unntaksregel, jf. Ot.prp.nr.75 (1983-84).

Det er stadfestet i Rt. 2004 s. 165 stadfester at det må foretas en "avveining av "skadens størrelse" mot "den ansvarliges økonomiske bæreevne"", jf. avsnitt 22.

I herværende sak må "skadens størrelse" sies å være relativt stor, ettersom det er et samlet tap på kr. 100 000. Dette trekker i retning av at det ikke vil være "rimelig" å redusere erstatningen, jf. også gjenopprettelseshensynet.

På den annen side var Kari permittert fra jobben og hadde svak økonomi. Isolert sett trekker dette i vesentlig retning av at det er "rimelig" å redusere erstatningen. Med andre ord indikerer det at Kari ikke hadde en særlig sterk økonomisk bæreevne.

I juridisk teori er det lagt til grunn at lempingsregelen også i visse tilfeller kan være gunstig for skadelidte. Det gjelder i de tilfeller hvor skadelidte ikke har økonomisk likviditet til å nedbetale erstatningen. Dette tilfellet må sies å ha overføringsverdi til vår sak og dermed trekke klart i retning av at det er "rimelig" å redusere erstatningen.

Når det gjelder forsikringsmomentet fremkommer det av sakens faktum at Marte hadde innboforsikring. Dette momentet må tillegges betydelig vekt i en helhetsvurdering og trekke i vesentlig retning av at det er "rimelig" å redusere erstatningen. Dette har støtte i HR-2017-958-A.

Marte anførte at hun ikke ønsket å betale egenandelen på kr. 4 000. Anførselen må følgelig anses for å være noe irrelevant, ettersom det rimeligste er at Marte krever erstatning for kr. 4 000 av egenandelen og tar resten på innboforsikringen. Marte har også en tapsbegrensningsplikt, jf. skl. § 5-1 nr. 2 som trekker i en slik retning.

Skyldforholdene i saken trekker i retning av at det er "rimelig" å redusere erstatningen. Bakgrunnen for forståelsen er at begge er noe å bebreide, selv om Kari helt klart har utvist størst uaktsomhet. Noe som kan brukes som et motargument for å redusere erstatningen.

I rettspraksis er det lagt til grunn at ved "forholdene ellers" kan det legges vekt på pulveriseringshensyn. I herværende sak taler pulveriseringshensyn for at det vil være "rimelig" å redusere erstatningen.

Etter en konkret helhetsvurdering taler de beste grunner for at det er "rimelig" å lempe erstatningen. Det avgjørende er Karis økonomi i tråd med de foreliggende forsikringene.

Den atter subsidiære konklusjonen er at erstatningen kan lempes.

Litteraturliste:

Kjelland (2019) Erstatningsrett

Hagstrøm Erstatningsrett

Carl Viktor (2024) Erstatningsrett før eksamen

Ord: 5800